

VENDIM
Nr.14, datë 5.7.2005

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Gjergj Sauli	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Alfred Karamuço	Anëtar i “ “
Fehmi Abdiu	Anëtar i “ “
Kristofor Peçi	Anëtar i “ “
Vjollca Meçaj	Anëtare e “ “
Petrit Plloçi	Anëtar i “ “
Sokol Sadushi	Anëtar i “ “
Xhezair Zaganjori	Anëtar i “ “

me sekretare Arbenka Lalica, në datë 14.4.2005, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen me nr.26 Akti, që i përket:

KËRKUES: VIOLENT ÇONIKU, përfaqësuar nga avokat Alfred Jorgji, me deklaram.

SUBJEKTI I INTERESUAR: PROKURORIA E PËRGJITHSHME, në mungesë.

OBJEKTI: Shfuqizimi si antikushtetues i vendimit nr.1865, datë 15.10.2004 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë

BAZA LIGJORE: Neni 43 i Kushtetutës së Republikës të Shqipërisë

Për shfuqizimin si antikushtetues të vendimit të mësipërm të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, kërkesi ka paraqitur këto shkaqe:

- Është cenuar e drejta për t'u ankuar kundër një vendimi gjyqësor në një gjykatë më të lartë;
- Gjykata e Apelit ka vepruar si gjykatë e shkallës së parë, prandaj Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, bazuar në nenin 43 të Kushtetutës, ishte i detyruar ta kalonte çështjen në seancë.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoji relatorin e çështjes, Xhezair Zaganjori, kërkesin dhe përfaqësuesin e tij, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

Kërkesi ka qenë në detyrën e prokurorit në prokurorinë e rrethit Pukë. Pas propozimit me shkrim të bërë nga Prokurori i Përgjithshëm, me dekret të Presidentit të Republikës datë 16.6.2003, ai është liruar nga detyra e mësipërme, me motivacionin “Për shkelje të ligjit në ushtrimin e detyrës”.

Bazuar në nenin 34 të ligjit nr.9102, datë 10.7.2003 “Për organizimin dhe funksionimin e prokurorisë në Republikën e Shqipërisë”, kërkesi i është drejtuar Gjykatës së Apelit Tiranë, duke kërkuar kundërshtimin e aktit të largimit nga detyra, si dhe shpërblimin e pagës për një vit. Me vendimin nr.40, datë 19.5.2004, Gjykata e Apelit Tiranë ka vendosur rrëzimin e kërkesëpadisë si të pabazuar në ligj dhe në prova.

Kundër këtij vendimi kërkesi ka paraqitur rekurs në Gjykatën e Lartë. Me vendimin nr.1865, datë 15.10.2004, në dhomën e këshillimit, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka vendosur “mospranimin e rekursit të paraqitur nga paditësi Violent Çoniku”, pasi “nuk përmban shkaqe nga ato që parashikon neni 472 i Kodit të Procedurës Civile”.

Në kërkesën e paraqitur pranë Gjykatës Kushtetuese, kërkesi thekson se ky vendim i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, i marrë në dhomën e këshillimit, duhet të shfuqizohet si antikushtetues, pasi përmes tij është cenuar e drejta kushtetuese për t'u ankuar në një gjykatë më të lartë kundër një vendimi gjyqësor.

Gjykata Kushtetuese vlerëson se, në rastin konkret, kemi të bëjmë me gjykimin kushtetues të një ankese individuale, pretendimet e së cilës duhet të shihen në kuadër të kërkesave apo standardeve

kryesore që kërkon procesi i rregullt ligjor në kuptim të neneve 42 dhe 131/f të Kushtetutës së Republikës të Shqipërisë, si dhe nenit 6 të Konventës Europiane të Drejtave të Njeriut. Në këtë drejtim merren në konsideratë edhe karakteristikat e veçanta të procesit në fjalë, si dhe jurisprudenca e pasur e Gjykatës Kushtetuese në shqyrtimin e ankesave të kësaj natyre.

Nga ky këndvështrim, Gjykata Kushtetuese arrin në përfundimin se ankesa e V. Çonikut, duhet rrëzuar për këto arsye:

1. Në nenin 43 të Kushtetutës së Republikës të Shqipërisë deklarohet shprehimisht se “Kushdo ka të drejtë të ankohet kundër një vendimi gjyqësor në një gjykatë më të lartë, përveçse kur në Kushtetutë parashikohet ndryshe”.

Gjykata Kushtetuese thekson se e drejta e ankimit në kuptim të nenit 43 të Kushtetutës së Republikës të Shqipërisë, duhet kuptuar si një mundësi e çdo individi për të pasur mjete të caktuara procedurale për të kundërshtuar në një gjykatë më të lartë vendimin e dhënë ndaj tij nga një gjykatë më e ulët. Pra, me Kushtetutë, kujdo i garantohet e drejta për t’u ankuar të paktën një herë kundër çdo vendimi gjyqësor të dhënë ndaj tij.

Kjo garanci e rëndësishme kushtetuese është edhe një tejkalim pozitiv krahasuar me standardet që ofron në këtë drejtim Konventa Europiane e Drejtave të Njeriut. Në nenin 6 të kësaj Konvente nuk parashikohet e drejta për të pretenduar mjete ankimi kundër vendimeve gjyqësore, e për pasojë, as detyrimi i shteteve palë për të ngritur gjykata apeli ose rishikimi (Gjykata të Larta ose Kasacioni). Prandaj, sipas jurisprudencës së Strasburgut, nuk mund të konsiderohet cenim i këtij neni fakti nëse në rrugë ligjore, ligjvënësi i një prej shteteve palë në Konventë do të zëvendësonte ose anulonte (hiqte) një mjet ankimi ekzistues, të parashikuar në legjislacionin e tij.¹

Megjithatë, në nenin 2 të protokollit 7 të Konventës, vetëm për çështjet penale është parashikuar e drejta e çdo personi të dënuar për kryerjen e një veprë penale që të paraqesë të paktën një herë për shqyrtim në një gjykatë më të lartë çështjen e deklarimit të fajësisë ose të masës së dënimit të tij. Por, sipas paragrafit të dytë të nenit 2 të protokollit 7 të Konventës, edhe në këto raste, shtetet palë kanë liri mjaft të gjerë vlerësimi dhe veprimi për të përjashtuar nga e drejta e ankimit vepra të lehta penale ose rastet kur personi është gjykuar në shkallë të parë nga gjykata më e lartë etj. Madje, edhe në rastet kur parashikohet shprehimisht e drejta e ankimit në çështjet penale, ato (pra shtetet palë) janë të lira ta vlerësojnë e lejojnë atë edhe për çështje të faktit dhe të ligjit ose ta kufizojnë vetëm për çështje të ligjit.²

Megjithëse neni 6, si rregull, nuk garanton të drejtën e ankimit ndaj një vendimi gjyqësor, në rastet kur ai parashikohet si i tillë nga Kushtetuta apo legjislacioni i brendshëm i shteteve palë në këtë Konventë, “proceset që do të zhvillohen në gjykatat e apelit ose të kasacionit duhet të respektojnë me rigorozitet garancitë themelore të këtij neni.”³

Për aq sa është e mundur, këto kërkesa apo standarde duhet të zbatohen edhe në gjykimet që zhvillojnë gjykatat kushtetuese të këtyre shteteve.⁴

Në këtë kuadër dhe brenda këtyre standardeve, duhet të shihet edhe e drejta e ankimit. Për këto arsye, kufizimet e mundshme që mund t’i bëhen njohjes dhe ushtrimit të kësaj të drejte (pra të drejtës së ankimit), nga legjislacioni i brendshëm, në analogji me të drejtën e aksesit në gjykatë që garanton paragrafi i parë i nenit 6 të Konventës Europiane të Drejtave të Njeriut, duhet të plotësojnë dy kushte themelore: të ndjekin një qëllim të ligjshëm dhe të mos cenojnë thelbin e kësaj të drejte (të drejtës së ankimit).⁵

Përveç sa më sipër, si për çdo të drejtë tjetër të garantuar nga Konventa, sipas jurisprudencës së Strasburgut, është mëse e domosdoshme që për çdo realitet konkret, legjitimimi ose jo i ndërhyrjes duhet të vlerësohet lidhur ngushtë me parimin e proporcionalitetit apo domosdoshmërisë së këtij kufizimi në një shoqëri demokratike.

Në rastin në gjykim, këto kritere duhet të ballafaqohen para së gjithash me kërkesat e nenit 17 të Kushtetutës së Republikës të Shqipërisë sipas të cilit, kufizimet e të drejtave dhe lirive kushtetuese

¹ Shih Frowein–Peukert, EMRK–Komentar, 2.Auflage, Engel Verlag 1996, f.209.

² Shih Krombach kundër Francës, vendimi datë 13.2.2001, botuar në “Reports of Judgements and Decisions, 2001-II.

³ Shih Monnell & Morris kundër Mbretërisë së Bashkuar, vendimi datë 2.03.1987, Seria A, nr.115.

⁴ SHih Frowein–Peukert, op.cit. f.169-170.

⁵ Shih. Haser kundër Zvicrës, vendimi 27.04.2000, cituar në çështjen Krombach kundër Francës, op.cit.

mund të vendosen vetëm me ligj për një interes publik ose për mbrojtjen e të drejtave të të tjerëve, duke qenë gjithnjë në përpjestim me gjendjen që i ka diktuar. Ato nuk mund të cenojnë thelbin e së drejtës dhe në asnjë rast nuk mund të tejkalojnë kufizimet e parashikuara në Konventën Europiane të të Drejtave të Njeriut.

Shihet qartë se kriteret e Konventës për kufizimin e mundshëm të së drejtës së ankimit, përfshihen plotësisht brenda kërkesave të nenit 17 të Kushtetutës lidhur me kufizimet e të drejtave dhe lirive kushtetuese. Për më tepër, sipas këtij neni, kufizimet e këtyre të drejtave duhet të kenë si pikë maksimale referimi, pikërisht standardet e kësaj Konvente.

2. Në nenin 34/2 të ligjit nr.9102, datë 10.7.2003 “Për organizimin dhe funksionimin e prokurorisë në Republikën e Shqipërisë”, theksohet se “Në rastet e shkarkimit nga detyra, prokurori mund të bëjë ankim në Gjykatën e Apelit ...”. Siç shihet, përjashtimisht nga rregulli i përgjithshëm procedural i gjykimit të çështjeve gjyqësore, për herë të parë në gjykatën e shkallës së parë, ligjvënësi ka parashikuar që çështje të kësaj natyre, ashtu si edhe disa çështje të tjera, të gjykohen direkt në gjykatën e apelit. Pra, në këto raste juridiksioni i saj është fillestar, prandaj, për aq sa është e mundur, gjykata e apelit zbaton dispozitat respektive procedurale të gjykimit në shkallë të parë.

Qëllimi kryesor i këtij përjashtimi është shkurtimi i afateve për zgjidhjen e këtyre çështjeve, duke garantuar njëkohësisht edhe një gjykim fillestar më të kualifikuar e më profesional. Është në interes të administrimit të drejtësisë dhe të funksionimit normal të mekanizmave shtetërore që rastet e këtij lloji, mjaft të kufizuara në numër dhe relativisht të lehta për t’u zgjidhur, të trajtohen me përparësi dhe vëmendje të veçantë. Ky përjashtim është në përputhje edhe me nenin 42 të Kushtetutës dhe nenin 6 të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut, në të cilët, ndër të tjera, kërkohet zhvillimi i gjykimit brenda një afati sa më të arsyeshëm.

Në rastin konkret, në përputhje me nenet 29 dhe 30 të ligjit nr.9102, datë 10.7.2003, kërkuesi është njohur me dokumentacionin e procedimit, është dëgjuar në Këshillin e Prokurorisë ku i është dhënë mundësia të mbrohet duke paraqitur argumente dhe prova që ka çmuar të dobishme dhe të nevojshme.

Më pas, sipas ligjit, ai i është drejtuar gjykatës së apelit, e cila e ka gjykuar çështjen dhe ka dhënë vendimin e saj. Nga dosja gjyqësore dhe nga natyra e pretendimeve të mëvonshme të kërkuesit në rekursin drejtuar Gjykatës së Lartë duket qartë se në këtë gjykatë janë respektuar të gjitha kërkesat themelore të procesit të rregullt ligjor sipas standardeve të nenit 42 të Kushtetutës dhe nenit 6 të Konventës Europiane të të Drejtave të Njeriut. Procesi gjyqësor në gjykatën e apelit ka qenë me gojë dhe publik; kërkuesi është mbrojtur vetë dhe me avokat; janë respektuar parimet e barazisë dhe të kontradiktoritetit; vendimi është marrë në bazë të administrimit dhe vlerësimit të provave që janë konsideruar si të nevojshme nga gjykata etj. Kërkuesi nuk ka pasur asnjë pretendim apo kundërshtim lidhur me pavarësinë dhe paanësinë e gjykatës në këtë gjykim.

Më pas, kërkuesi ka kundërshtuar këtë vendim në Gjykatën e Lartë, duke iu drejtuar asaj me anë të rekursit, si një nga tre mjetet e ankimit ndaj vendimeve të gjykatave, të parashikuara në nenin 442 të Kodit të Procedurës Civile. Sipas këtij Kodi, rekursi është i vetmi mjet me të cilin palët ose pjesëmarrësit e tjerë në proces mund të parashirojnë në Gjykatën e Lartë kundërshtimet e tyre ndaj vendimit të gjykatës së shkallës së parë ose gjykatës së apelit (neni 442/b i Kodit të Procedurës Civile).

Gjykata Kushtetuese konstaton gjithashtu se në ligjin nr.9102, datë 10.7.2003 “Për organizimin dhe funksionimin e prokurorisë në Republikën e Shqipërisë”, nuk parashikohen procedura të ndryshme për trajtimin e këtyre çështjeve në Gjykatën e Lartë. Prandaj, kjo Gjykatë është e detyruar të zbatojë procedurat e zakonshme të gjykimit të parashikuara në Kodin e Procedurës Civile.

Në këtë drejtim duhet pasur parasysh edhe karakteri i veçantë i shqyrtimit të çështjeve në Gjykatën e Lartë. Ajo nuk përsërit gjykimet e zhvilluara në gjykatën e shkallës së parë apo atë të apelit, pra nuk e trajton çështjen edhe nga pikëpamja e faktit, por kufizohet kryesisht në çështjet ligjore, në mënyrën e zbatimit të ligjit material dhe procedural nga këto gjykata. Gjykata e Lartë kontrollon nëse, në gjykimet e mëparshme, janë zbatuar ose jo kërkesat e ligjit.⁶

Pra, ankimi (rekursi) në Gjykatën e Lartë, faktikisht, kufizohet në çështje të ligjit. Sipas Kodit të Procedurës Civile, kjo do të thotë që kundërshtimet e paraqitura në rekurs duhet të shqyrtohen fillimisht nga kolegji i Gjykatës së Lartë, në dhomën e këshillimit, pa pjesëmarrjen e palëve, dhe nëse

⁶ Shih vendimin e Gjykatës Kushtetuese nr.25/2003.

ai nuk përmban shkaqe nga ato që parashikon ligji (neni 472 i Kodit të Procedurës Civile), në bazë të nenit 480 të Kodit të Procedurës Civile, ky kolegji vendos mospranimin e tij, ashtu siç është vepruar edhe për rastin në gjykim.

Nga sa më sipër, Gjykata Kushtetuese vlerëson se kjo mënyrë e shqyrtimit të çështjes dhe moskalimi i saj në seancë me anë të vendimit të marrë nga Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, në dhomën e këshillimit, nuk përbën shkelje të së drejtës kushtetuese të ankimit ndaj një vendimi gjyqësor. Kjo e drejtë, praktikisht, i është kufizuar në mënyrë të arsyeshme kërkuarit, por pa u prekur në thelbin e saj. Në këndvështrimin formalo-juridik, kërkuari e ka ushtruar atë në një masë të caktuar dhe në përputhje me dispozitat ligjore në fuqi. Ai i ka paraqitur pretendimet e tij në rekursin drejtuar Gjykatës së Lartë. Këto pretendime janë shqyrtuar nga kolegji civil i kësaj gjykate, në dhomën e këshillimit, dhe mbi këtë bazë, është vendosur moskalimi i çështjes në seancë gjyqësore.

Një qëndrim i tillë është në përputhje të plotë edhe me Konventën Europiane të të Drejtave të Njeriut dhe me jurisprudencën e Gjykatës së Strasburgut. Kjo jo vetëm në këndvështrim të hapësirës së gjerë të vlerësimit që u lihet shteteve për të kufizuar të drejtën e ankimit, siç është trajtuar më lart, por edhe të mundësisë së mosshqyrtimit të këtij ankimi në seancë publike. Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut në një sërë rastesh ka theksuar ndër të tjera se moszhvillimi i një procesi publik në shkallët më të larta të gjyqimit mund të përliqet nga veçantia e procedurave të veçanta të çështjes, por me kusht që procesi i zhvilluar në shkallën e parë të ketë qenë publik. Për këtë arsye, edhe procesi që mund të zhvillohet në këto gjykata pa praninë e palëve dhe në bazë të një ankimi vetëm për çështje të zbatimit të ligjit, konsiderohet si në përputhje të plotë me kërkesat e nenit 6 të Konventës.⁷

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, duke u bazuar në nenet 131/f dhe 134/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, si dhe në nenin 72 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.
- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

⁷ Shih Monnell dhe Morris kundër Mbretërisë së Bashkuar, vendimi datë 2 mars 1987, seria A, nr.115 dhe Sutter kundër Zvicrës, vendimi datë 22 shkurt 1984, seria A, nr.74